

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 83. Si lex præcipiat aliquid pro certo tempore, vel connotet determinatum tempus, quomodo illud tempus intelligi debeat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

zione 8. 9. 37. 38. damnata, refert se ad Decreta non promulgata in singulis provinciis, & tamen satis declarat peccare eos, qui illis contraveniunt.

Dixi, per se loquendo, nam Papa quandoque disponit aliter; & ita disposuit circa legem irritantem Matrimonium clandestinum, latam in *Trid. Sess. 24.* in Decreto de Reform. c. 1., hæc enim non habet vim obligandi, nisi post 30. dies à promulgatione facta in Parochia: deinde rectè notat *Suar. l. 3. c. 17.* legem, quamvis Romæ competente loco promulgatam, non statim obligare quocumque loco distante, sed requiri tempus, quo notitia ejus ordinario modo ad eum deferri potuerit: ut tamen obligare incipiat, non est opus singulis, sed satis est plerisque esse notificatam, cum enim feratur communitati, hæc primò obligari debet, & tum singuli, in quantum sunt pars communitatis, uti rectè *Ill. t. 1. d. 2. n. 3.*

§. III. Leges irritantes contractum non habent 580 vim, nisi promulgentur in singulis provinciis, uti habetur Cap. *si in adiutorium*, dist. 10. & c. 1. *de novi operis nunciatione*: si tamen ita promulgatae sint, vim habent, etiamsi ignorentur à contractantibus, jura enim præsumunt sciri, quæ publicata sunt debitè, & alioqui quisque posset prætere ignorantiam.

§. IV. Declarationes legum non indigent pro- 581 mulgatione, quia leges ejusmodi sunt promulgatae, & tantùm aperitur sensus, qui ab initio inerat tali legi: Idem pluribus ostendit *Fagn. in l. p. l. 1. decret. De constit. c. Quoniam*.

Q. 83. Si lex præcipiat aliquid pro certo tem- 582 pore, vel connotet determinatum tempus, quomodo illud tempus intelligi debeat. R.

§. I. Quæstio habet locum in variis materiis, v. g.

v. g. in jejunio à 12. noctis pro communione ; in abstinentia à carnibus & lectione horarum à 12. ad 12. noctis ; in obligatione jejunandi ab anno 21. completo ; in obligatione non suscipiendi Subdiaconatum, nisi anno 22. inchoato &c. : putant autem *Caram.* in Reg. n. 1328. & *Pasq.* de jejun. decis. 158. & 159. tale tempus intelligi posse, *præter propter*, ideoque circa illud dari parvitatem materiæ, & consequenter etiam si quis opus præceptum faceret extra tempus præscriptum, dummodo non absit longè, non peccaturum mortaliter, uti si quis unico quadrante post 12. sequentis noctis oraret Completorium pro hac die ; si in jejunio secundâ vice comedas mediâ horâ ante 12. noctis ; si die Jovis inceperis cœnam in carnibus ante mediam noctem, & continues infra horam post mediam noctem ; in his similibus casibus dicunt peccari tantùm venialiter, quia, cum parum absit, censeri potest tempus ita vicinum spectare ad antecedentem vel consequentem diem.

583 §. II. Illæ sententiæ videntur mihi esse improbabiles, unde tenendum tanquam certum, quòd tempus per ejusmodi præcepta statutum vel connotatum, numerari debeat, non præter propter, sed de momento ad momentum, ita *Diana* p. 7. tr. II. R. 15. *Tamb.* in decal. l. 4. c. 4. §. 4. n. 94. alique omnes communissimè cum *Carden.* in 1. crisi d. 27. n. 33. & d. 36. n. 55. *Probatur* I. nam alioqui, si tenearis, v. g. ponere opus ante 12, poteris ponere uno quadrante post 12. nam Tò, præter propter, significat, circiter, plus minus, & secundùm *Adversarios* admittit saltem unum quadrantem ante vel post: vel ergo hunc quadrantem sumis ad momentum, vel iterum ad præter propter; si ad momentum, idem debebas dicere de hora 12, est enim eadem ratio, cum

momento

momentum sequentis quadrantis sit æquè parum discernibile, ac momentum prioris quadrantis completis 12; si sumis, præter propter, ergo iterum addere poteris quadrantem, & redibit idem argumentum, ac extensio temporis in infinitum. 2. Nunquam dici poterit, quando v. g. incipiat obligatio die jejunii non comedendi carnes, nam non incipiet uno quadrante ante 12. prioris noctis, tum enim adhuc licitè comedebam carnes; imò & die sequente licitè communicarem tanquam jejunos; nec incipiet quadrante post 12, quia aliàs, si post 12 ante hunc quadrantem auditum comedèrem carnes, non frangerem jejunium, quod est contra sensum communem omnium. *Conf.* nam commune omnium aut ferè omnium judicium facit certitudinem naturalem, sed omnium judicium est, excepto fortè solo *Caram.* & *Pasq.*, quòd si quis paulò post mediam noctem comedat carnes, frangat jejunium, nec maneat jejunos pro communione; & idem est de similibus casibus, ergo. *Minor* est certa, si interrogentur homines singuli: *Maj.* etiam patet ex dictis n. 182., & declaratur hoc exemplo, si enim pondus aliquod adæquetur libræ secundùm stateras communiter receptas in populo, moraliter certum est, quòd sit libra, licèt non adæquetur stateræ cuidam singulari hominis privati, quia præsumi debet hæc errare, ergo. 3. Certum est legem obligantem ad horas Canonicas intra diem, non obligare ad minus, quàm ad 12 usque; & obligantem ad jejunium, non obligare ad plus, quàm ad eandem 12 noctis, ergo malè dicis obligare ad 12 præter propter, hoc enim significat, plus vel minus. 4. Si ejusmodi præcepta obligant ad tempus, præter propter, ergo nequidem venialiter peccabit, qui parum ultra tempus differet vel anticipabit, quia illa extensio temporis continebitur in ipsa lege: hoc autem

tem

tem non concedunt Adversarii, dicentes esse parvitatem materiæ, & per hoc peccari venialiter, ergo. Videri potest *Carden.* in disp. citatis, qui d. 27. n. 80. sic habet, *Pasq. vir valde doctus, de re Theologica optimè meritis, nescio quo fato in tr. de jejunio exorbitaverit.... fortasse eum tractatum junior scripsit.... nam in cæteris, quæ scripsit fortè senior, sibi dissimillimus est.*

584 §. III. Hoc tempus non debet attendi de momento ad momentum mathematicè, quia momenta mathematica non sunt à nobis cognoscibilia, cum nesciamus quænam puncta temporis imaginarii sol aut cœli nunc attigerint, sed attendi debet de momento ad momentum Ecclesiasticè; id est, sicuti ex voluntate vel consuetudine Ecclesiæ designatur per calendaria approbata, vel per horologia communiter bene regulata: *Probat*ur 1. si enim non debeat attendi, præter propter, ergo ad momentum; si non ad momentum mathematicè, restat, quòd Ecclesiasticè, & ad eum finem admittit Ecclesia calendaria & horologia, ut illis actiones nostræ quoad tempus observandum dirigantur. 2. Non poteramus aliter scire, quando actio fieri deberet, vel obligatio urgeret, nisi Ecclesia voluisset nos ita gubernari. 3. Hæc est consuetudo Ecclesiæ, ut attendatur ad ejusmodi calendaria & horologia, consuetudo autem est optima legum interpret. 4. Calendaria & horologia ista nunquam deviant à tempore Ecclesiastico, sed non licet discedere à tempore Ecclesiastico, illud enim observari vult Ecclesia, ergo nec ab ejusmodi calendaris vel horologiis.

585 §. IV. Ubi servatur vetus Calendarium, Ecclesia permittit, ut fideles se illi accommodent, uti constat ex usu piorum & doctorum hominum; ubi autem receptum est novum, secundum illud est

proce;

procedendum : & hinc valet illud , *si fueris Roma , Romano vivito more ; si fueris alibi , vivito sicut ibi.*

§. V. Si alicubi unicum sit horologium , com- 586
muniter bene regulatum , illo standum est : si autem
sint plura , stari potest singulis , quia singula sunt ve-
luti Auctor bonus faciens probabilitatem : si tamen
in uno horologio sit audita 12 & non in altero , ma-
net obligatio orandi , quia lex certa orandi est in
possessione , & excusatio ob præteritam 1: est dubia :
è contrà si tum adhuc biberis aut comederis , poteris
cras communicare , quia libertas tua est in possessio-
ne , & prohibitio dubia. Denique si sis in loco , ubi
nullum est horologium , & nescias , an sit tempus
mediæ noctis necne , si adsint probabiles conjecturæ
pro vel contra , hæc habent vim horologii ; si tales con-
jecturæ absint , manet dubium , in quo utendum erit
communibus regulis. Vide dicenda l. 4. à n. 485. 486p

Q. 84. Si lex vel præceptum non determinet tem- 587
pus , quandonam impleri debeat R. Ubi dies non
apponitur , nec determinatur tempus , censendum est
obligationem esse pro præsentis , seu primo quoque
tempore , quo commodè impleri poterit , uti constat
ex Reg. 14. ff. de Reg. juris : nisi aliud colligatur ex
circumstantiis , quia aliàs posset quis semper in futu-
rum usque ad mortem suam differre impletionem ,
& sic eludere legem vel præceptum : videri potest *du*
Bois , ad propos. ab Alex. VII. damnatas c. II. a 5 ,
ubi fufius id probat ex jure & ratione.

Q. 85. Si nova lex emanet , an firmet præterita. 588
R. Si emanet per viam declarationis , respicit & fir-
mat etiam præterita , uti rectè *Luce* de benef. d. 29.
n. 20. , quia tantùm manifestat , quod antecederet
erat jam constitutum : è contrà si emanet per modum
dispositionis , tantùm respicit futura , eisque robur
affert , non autem præteritis.

X

Q. 86.